

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЩОДО ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Грицай Сергій Олександрович,

orcid.org/0000-0003-0051-6149

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін

Інституту права та суспільних відносин

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

У статті розглядається питання встановленого державою рівня відповідальності за порушення вимог щодо обігу віртуальних активів. Коли держави та їхні національні валюти слабкі, віртуальні активи можуть навіть повністю замінити місцеві валюти. Такі держави намагатимуться уберегти себе від такої перспективи. Якщо ж країни великі, їхні валюти використовуються на міжнародному рівні, то криптовалюти не зможуть посунути національні грошові одиниці. Тому не маючи цього остраху, великі держави швидше розвиватимуть криптовалютний ринок, вводитимуть можливості розрахунків криптовалютами, банки в них відкриватимуть рахунки. Маленькі та середні країни теж нікуди не дінуться і наздоганятимуть великі, але все ж відстануть від них. Одним із загальних трендів буде посилення прозорості транзакцій. Встановлюватиметься контроль за тими, хто переказує кошти, як проходить переказ. Євросоюз вже працює над деанонізацією криптовалютних гаманців. На початку криптовалюта масово використовувалася кримінальними елементами. Однак цей тренд уже знижується. Кримінал зрозумів, що всі транзакції в блокчейні залишаються назавжди. Якщо виявиться, що гаманець належав певній особі, правоохоронці зможуть зібрати всю інформацію щодо операцій, які через нього проходили. Навіть якщо після цих операцій гаманець був неактивний кілька років. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі – Закон 2074) [6], який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України після врахованих змін, згідно з його раніше поданими пропозиціями. Окрім цього, Верховна Рада України 13.03.2022 року зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами». Мета статті полягає у проведенні дослідження, спрямованого на встановлення рівня відповідальності та механізмів його застосування за порушення вимог щодо обігу віртуальних активів, що знайшли своє відображення у Законі України «Про віртуальні активи». За результатами дослідження зроблено низку висновків. Державне регулювання ринку віртуальних активів відбувається в особі НБУ щодо ЗВА (ВЦ) та НКЦПФР – щодо віртуальних активів, крім ЗВА (ВЦ). Порядок перевірок та відповідальність для різних категорій постачальників послуг з обігу віртуальних активів різні та регламентуються різними нормативно-правовими актами України. Виходячи з наявності різноманіття регулюючих нормативно-правових актів, що регламентують порядок перевірок, та варіацій санкцій за порушення у сфері обігу віртуальних активів, є ймовірність накладення декількох санкцій з боку різних суб'єктів перевірок (НБУ та НКЦПФР) за одне і теж правопорушення. Також наявні факти непропорційного наділення повноважень, де така пропорційність повинна бути, між НБУ та НКЦПФР.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюта, біткоїн, стейблкоїн, токен, цифрова валюта, віртуальна валюта, електронні гроші, безготівкові гроші, грошові сурогати.

Hrytsai Serhii. Liability for violation of requirements for the circulation of virtual assets in Ukraine

The article considers the issue of the level of responsibility established by the state for violation of the requirements for the circulation of virtual assets. When states and their national currencies are weak, virtual assets can even completely replace local currencies. Such states will try to protect themselves from such a prospect. If countries are large, their currencies are used internationally, then cryptocurrencies will not be able to move national currencies.

Therefore, without this fear, large states will quickly develop the cryptocurrency market, introduce opportunities for settlements in cryptocurrencies, banks will open accounts in them. Small and medium-sized countries also do not go anywhere and catch up with large ones, but still lag behind them. One of the general trends will be increased transparency of transactions. Control will be established for those who transfer funds as the transfer takes place. The EU is already working on the openness of cryptocurrency wallets. In the beginning, cryptocurrency was massively used by criminal elements. However, this trend is already declining. Criminals realized that all transactions in the blockchain remain forever. If it turns out that the wallet belonged to a certain person, law enforcement officers will be able to collect all the information that operations passed through it. Even if after these operations the wallet was inactive for several years. The Parliament of Ukraine adopted on 17.02.2022 the Law of Ukraine "On Virtual Assets" No. 2074-IX (hereinafter referred to as the Law 2074) [4], which was signed by the President of Ukraine on 15.03.2022, after the changes were taken into account, according to his previously submitted proposals. In addition, the Parliament of Ukraine on 13.03.2022 registered the draft law No. 7150 "On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets". The purpose of the article is to conduct a study aimed at establishing the level of responsibility and mechanisms for its application, for violation of the requirements for the circulation of virtual assets, which are reflected in the Law of Ukraine "On Virtual Assets". According to the results of the study, a number of conclusions were made. State regulation of the virtual assets market takes place in the person of the NBU – in relation to the SVA (CV) and the NSSMC – virtual assets other than SVA (CV). The procedure for inspections and liability for different categories of virtual asset circulation service providers is different, and is regulated by various regulatory legal acts of Ukraine. Based on the variety of regulatory adjustment controlling the procedure for inspections and the variation of sanctions for violations in the sphere of circulation of virtual assets, there is a possibility of imposing several sanctions by various subjects of inspections (NBU and NSSMC) for the same offense. There are also facts of non-proportional empowerment, where such proportionality should be, between the NBU and the NSSMC.

Key words: virtual assets, cryptocurrency, bitcoin, stablecoin, token, digital currency, virtual currency, electronic money, non-cash money, money surrogate.

Вступ. «Коли держави і їхні національні валюти слабкі, віртуальні активи можуть навіть повністю замінити місцеві валюти», – таку думку висловив заступник Міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ. Окрім цього, він доповнив, що такі держави намагатимуться уберегти себе від такої перспективи. Якщо ж країни великі, їхні валюти використовуються на міжнародному рівні, то криптовалюти не зможуть посунути національні грошові одиниці. Тому, не маючи цього страху, великі держави швидше розвиватимуть криптовалютний ринок, вводитимуть можливості розрахунків криптовалютами, банки в них відкриватимуть рахунки. Маленькі та середні країни теж нікуди не дінуться і наздоганятимуть великі, але все ж відстануть від них. Одним із загальних трендів буде посилення прозорості транзакцій. Встановлюватиметься контроль за тими, хто переказує кошти, як проходить переказ. Євросоюз уже працює над деанонізацією криптовалютних гаманців. На початку криптовалюта масово використовувалася кримінальними елементами.

Однак цей тренд уже знижується. Кримінал зрозумів, що всі транзакції в блокчейні залишаються назавжди. Якщо виявиться, що гаманець належав певній особі, правоохоронці зможуть зібрати всю інформацію щодо операцій, які через нього проходили. Навіть якщо після цих операцій гаманець був неактивний кілька років [1].

Огляд літератури та вихідні передумови. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 року Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі – Закон 2074) [6], який був 15.03.2022 року підписаний Президентом України після врахованих змін, згідно з його раніше поданими пропозиціями [10]. Згідно з п. 1 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону 2074, сам Закон набере чинності [4]: а) з дня набрання чинності Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами»; б) впровадження Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, про що додатково зазначено у п. 2 Розділу VI.

Прикінцеві та перехідні положення, як обмеження в можливості застосування санкцій, передбачених статтею 23 Закону 2074. Для виконання приписів п. 1 Розділу VI Закону 2074 та з метою введення його в дію [3] Верховна Рада України 13.03.2022 року зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» (надалі – Законопроект 7150) [9].

Мета статті – провести дослідження, спрямоване на встановлення рівня відповідальності та механізмів його застосування за порушення вимог щодо обігу віртуальних активів, що знайшли своє відображення у Законі України «Про віртуальні активи».

Виклад методики. У проведенні дослідження використовувалися: загальнонаукові методи дослідження – дедукція та індукція, синтез та аналіз, наукова абстракція, системний підхід; спеціально-юридичні методи пізнання – формально-правовий; правове прогнозування, ретроспективний та порівняльно-правовий метод; методологічне обґрунтування сутності, природи та структури термінології, що є об'єктом дослідження.

Результати дослідження.

1. Терміни, поняття та класифікація віртуальних активів:

– *віртуальний актив* – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (п.п. 1 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– *забезпечений віртуальний актив* – віртуальний актив, що посвідчує майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (п.п. 3 п. 1 ст. 1 Закону 2074);

– *незабезпечений віртуальний актив* – віртуальний актив, що не посвідчує жодних майнових або немайнових прав (п.п. 6 п. 1 ст. 1 Закону 2074).

Своєю чергою забезпечений віртуальний актив як фінансовий віртуальний актив формує два окремі напрями вже

свого внутрішнього розподілу на: забезпечений валютними цінностями та забезпечений цінними паперами або деривативним фінансовим інструментом (п. 6 ст. 4 Закону 2074):

– емітований резидентом України забезпечений віртуальний актив, що забезпечений валютними цінностями (далі – ЗВА(ВЦ));

– емітований резидентом України забезпечений віртуальний актив, що забезпечений цінним папером або деривативним фінансовим інструментом (далі – ЗВА(ФІ)).

2. Державне регулювання ринку віртуальних активів – здійснення державою в особі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР) [2] та Національного банку України (надалі – НБУ) [7] комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком віртуальних активів, регулювання правил функціонування постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також заходів щодо запобігання і протидії зловживанням і порушенням на ринку віртуальних активів.

Державне регулювання у сфері обороту віртуальних активів у межах своїх повноважень здійснюють: щодо ЗВА(ВЦ) – Національний банк України; щодо віртуальних активів, крім ЗВА(ВЦ), – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (п. 1 ст. 16 Закон 2074).

2.1. Повноваження Національного банку України щодо правопорушень у сфері обігу віртуальних активів. НБУ має право проводити планові та позапланові інспекційні перевірки постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, філіями іноземних банків або небанківськими фінансовими установами. Перевірки постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, проводяться у порядку та строки, визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність» [5]. Перевірки постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є небанківськими фінансовими установами, проводяться у порядку, визначеному Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [8] (п. 3 ст. 17 Закону 2074).

НБУ у разі порушення постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, філіями іноземних банків, вимог законодавства у сфері обороту віртуальних активів адекватно до вчиненого порушення має право застосувати до них заходи впливу відповідно у порядку та строки, що визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність» [5] та нормативно-правовими актами НБУ. Національний банк України у разі порушення постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є небанківськими фінансовими установами, вимог законодавства у сфері обороту віртуальних активів має право адекватно до вчиненого порушення застосувати до них заходи впливу відповідно у порядку та строки, що визначені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [8] та нормативно-правовими актами Національного банку України (п. 4 ст. 17 Закону 2074);

2.2. Повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у сфері обігу віртуальних активів. Основними завданнями НКЦПФР з метою реалізації положень Закону 2074 у контексті правопорушень є:

- захист прав учасників ринку віртуальних активів шляхом здійснення заходів щодо запобігання та припинення порушень законодавства про віртуальні активи, застосування санкцій за порушення законодавства в межах своїх повноважень (п.п. 6 п. 2 ст. 16 Закону 2074);

- координація та взаємодія з іншими державними органами з питань функціонування в Україні ринку віртуальних активів (п.п. 2 п. 2 ст. 16 Закону 2074);

НКЦПФР відповідно до покладених на неї завдань у контексті правопорушень:

- здійснює контроль та нагляд за дотриманням учасниками ринку віртуальних активів (крім ЗВА (ВЦ) законодавства про віртуальні активи та притягнення їх до відповідальності за порушення такого законодавства (п.п. 16 п. 3 ст. 16 Закону 2074);

- розробляє та організовує виконання заходів, спрямованих на запобігання порушенню законодавства про віртуальні активи (п.п. 15 п. 3 ст. 16 Закону 2074);

- надає державним органам інформацію, необхідну для виконання їхніх повноважень у сфері обороту віртуальних активів (п.п. 7 п. 3 ст. 16 Закону 2074);

- укладає у встановленому законодавством порядку міжнародні договори та інші угоди з відповідними органами іноземних держав з питань співробітництва у сфері регулювання обороту віртуальних активів (п.п. 3 п. 3 ст. 16 Закону 2074);

- здійснює міжнародне співробітництво з відповідними державними органами та неурядовими організаціями іноземних держав та міжнародними організаціями у частині обміну досвідом та інформацією, пов'язаними з регулюванням ринку віртуальних активів (п.п. 4 п. 3 ст. 16 Закону 2074).

До повноважень НКЦПФР у контексті правопорушень належить:

- здійснення нагляду та контролю за діяльністю постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, у визначеному НКЦПФР порядку (п.п. 2 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

- винесення попереджень, видання розпоряджень про усунення порушень у разі встановлення фактів порушення постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, вимог законодавства про віртуальні активи у випадках та порядку, визначених Законом 2074 та прийнятими на його виконання нормативно-правовими актами (п.п. 3 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

- розгляд справ про порушення постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, та іншими особами законодавства про віртуальні активи, застосування фінансових санкцій та заходів впливу, передбачених законодавством (п.п. 4 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

- проведення у визначеному НКЦПФР порядку, самостійно чи спільно з іншими державними органами, перевірок щодо дотримання постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, вимог законодавства про віртуальні активи (п.п. 6 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

- оприлюднення у встановленому законодавством порядку інформації щодо встановлених фактів порушення законодавства про віртуальні активи (п.п. 7 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

– направлення до правоохоронних органів матеріалів щодо фактів правопорушень, за які передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність (п.п. 8 п. 4 ст. 16 Закону 2074).

2.3. Співпраця та координація діяльності між НБУ та НКЦПФР, що здійснюють державне регулювання у сфері обороту віртуальних активів, викладена у статті 20 Закону 2074 та зводиться до такого:

– зобов'язані співпрацювати згідно з положеннями Закону 2074;

– за допомогою засобів зв'язку, що дають змогу фіксувати інформацію, своєчасно повідомляють один одному будь-яку інформацію, необхідну для виконання покладених на них обов'язків відповідно до Закону 2074;

– мають право на доступ до інформаційних баз даних одне одного, які ведуться з метою регулювання у сфері обороту віртуальних активів;

– зобов'язані обмінюватися інформацією у визначеному ними порядку.

НБУ зобов'язаний надавати НКЦПФР відомості про:

– небанківські фінансові установи, які мають намір надавати послуги, пов'язані з оборотом забезпечених віртуальних активів, що забезпечені валютними цінностями та отримали ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій;

– постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, які є небанківськими фінансовими установами, про прийняте рішення НБУ про відкликання (анулювання) ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, на здійснення валютних операцій;

– постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, які є банками, про прийняте рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможного або про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

НКЦПФР зобов'язана надавати НБУ відомості про:

– банки та небанківські фінансові установи, які отримали дозвіл на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів;

– постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, які є бан-

ками або небанківськими фінансовими установами, про закінчення строку дії дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, його переоформлення або анулювання.

3. Відповідальність постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів. НКЦПФР застосовує до осіб, які провадять діяльність у сфері обороту віртуальних активів, такі фінансові санкції:

– за провадження діяльності, що має ознаки діяльності постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, без одержання дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – штраф у розмірі від двох тисяч до семи тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п.п. 1 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за здійснення постачальником послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, іншої діяльності, визначеної пунктом 7 частини першої статті 1 Закону 2074, ніж та, на яку такому постачальнику надано дозвіл відповідно до відомостей Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – штраф у розмірі від однієї тисячі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п.п. 2 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за надання завідомо неправдивої або недостовірної інформації у документах, що додаються до заяви про видачу дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – штраф у розмірі від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п.п. 3 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за порушення строків подання до НКЦПФР інформації про зміну відомостей, внесених до Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – штраф у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (п.п. 4 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за неподання або подання не в повному обсязі постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, звітності та інформації та/або подання недостовірної інформації до НКЦПФР, – штраф у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

(абз. 1 п.п. 5 п. 1 ст. 23 Закону 2074); за дії, передбачені абзацом першим цього пункту, вчинені повторно протягом року, – штраф у розмірі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (абз. 2 п.п. 5 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за невиконання або несвоєчасне виконання розпоряджень НКЦПФР про усунення порушень законодавства у сфері обороту віртуальних активів – штраф у розмірі від однієї тисячі до п’яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (абз. 1 п.п. 6 п. 1 ст. 23 Закону 2074); за дії, передбачені абзацом першим цього пункту, вчинені повторно протягом року, – штраф у розмірі від двох тисяч до шести тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (абз. 2 п.п. 6 п. 1 ст. 23 Закону 2074);

– за невиконання вимог, встановлених статтею 15 Закону 2074, – штраф у розмірі від однієї тисячі до п’яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (абз. 1 п.п. 7 п. 1 ст. 23 Закону 2074); за дії, передбачені абзацом першим цього пункту, вчинені повторно протягом року, – штраф у розмірі від двох тисяч до шести тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (абз. 2 п.п. 7 п. 1 ст. 23 Закону 2074).

4. Контроль за виконанням законодавства про віртуальні активи. Контроль за виконанням вимог Закону 2074 здійснює НКЦПФР та інші державні органи в межах своїх повноважень та в порядку, визначеному Конституцією та законами України (п. 1 ст. 22 Закону 2074).

Контроль за оборотом забезпечених віртуальних активів, що забезпечені окремими об’єктами цивільних прав, на умовах, передбачених Законом 2074, у межах своїх повноважень можуть здійснювати також інші державні органи, якщо до їхньої компетенції віднесено регулювання обороту окремих об’єктів цивільних прав та/або реєстрації правочинів з такими об’єктами цивільних прав (п. 2 ст. 22 Закону 2074).

Порядок розгляду справ про застосування відповідальності за порушення законодавства про віртуальні активи, у тому числі фінансових санкцій, передбачених частиною першою цієї статті, встановлюється НКЦПФР (п. 2 ст. 23 Закону 2074).

Висновки. Державне регулювання ринку віртуальних активів відбувається в особі НБУ щодо ЗВА(ВЦ) та НКЦПФР – щодо віртуальних активів, крім ЗВА (ВЦ).

1. Порядок перевірок для різних категорій постачальників послуг з обігу віртуальних активів різний та регламентується різними нормативно-правовими актами України:

– перевірка постачальників послуг, пов’язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, проводиться у порядку та строки, визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність»;

– перевірки постачальників послуг, пов’язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є небанківськими фінансовими установами, проводяться у порядку, визначеному Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;

– здійснення нагляду та контролю за діяльністю постачальників послуг, пов’язаних з оборотом віртуальних активів, у визначеному НКЦПФР порядку.

Ми вважаємо доцільним уніфікувати порядок перевірок, тобто привести його до єдиного зразка для всіх постачальників послуг з обігу віртуальних активів і він повинен мати відображення у профільному документі, що має відношення до Закону України «Про віртуальні активи», що виключить наявну дискримінацію постачальників послуг з віртуальних активів.

2. Відповідальність за порушення для різних категорій постачальників послуг з обігу віртуальних активів різна, регламентується різними нормативно-правовими актами України:

– НБУ у разі порушення постачальниками послуг, пов’язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є банками, філіями іноземних банків, вимог законодавства у сфері обороту віртуальних активів адекватно до вчиненого порушення має право застосувати до них заходи впливу відповідно у порядку та строки, що визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність»;

– НБУ у разі порушення постачальниками послуг, пов’язаних з оборотом ЗВА(ВЦ), які є небанківськими фінансовими установами, вимог законодавства у сфері обороту віртуальних активів має

право адекватно до вчиненого порушення застосувати до них заходи впливу відповідно у порядку та строки, що визначені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;

– НКЦПФР має повноваження щодо винесення попереджень, видання розпоряджень про усунення порушень у разі встановлення фактів порушення постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, вимог законодавства про віртуальні активи у випадках та порядку, визначених Законом 2074 та прийнятими на його виконання нормативно-правовими актами;

– порядок розгляду справ про застосування відповідальності за порушення законодавства про віртуальні активи, у тому числі фінансових санкцій, передбачених частиною першою цієї статті, встановлюється НКЦПФР (п. 2 ст. 23 Закону 2074).

Ми вважаємо доцільним уніфікувати відповідальність за порушення, тобто привести їх до єдиного зразка для всіх постачальників послуг з обігу віртуальних активів, вони повинні мати відображення у профільному документі, що має відношення до Закону України «Про віртуальні активи», що виключить наявну дискримінацію постачальників послуг з віртуальних активів.

3. Виходячи з наявності різноманіття регулюючих нормативно-правових актів, що регулюють порядок перевірок, та варіації санкцій за порушення у сфері обігу віртуальних активів, є ймовірність накладення декількох санкцій з боку різних

суб'єктів перевірок (НБУ та НКЦПФР) за одне і теж правопорушення, що, окрім вищезазначеного, додатково зумовлене таким:

– контроль за виконанням вимог Закону 2074 здійснює НКЦПФР та інші державні органи в межах своїх повноважень та в порядку, визначеному Конституцією та законами України (п. 1 ст. 22 Закону 2074);

– проведенням у визначеному НКЦПФР порядку, самостійно чи спільно з іншими державними органами, перевірок щодо дотримання постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, вимог законодавства про віртуальні активи (п.п. 6 п. 4 ст. 16 Закону 2074);

– контроль за оборотом забезпечених віртуальних активів, що забезпечені окремими об'єктами цивільних прав, на умовах, передбачених Законом 2074, у межах своїх повноважень можуть здійснювати також інші державні органи, якщо до їхньої компетенції віднесено регулювання обороту окремих об'єктів цивільних прав та/або реєстрації правочинів з такими об'єктами цивільних прав (п. 2 ст. 22 Закону 2074);

4. Існують факти непропорційного наділення повноважень, де така пропорційність повинна бути, між НБУ та НКЦПФР, зокрема остання наділена повноваженнями у п.п. 8 п. 4 ст. 16 Закону 2074 з направлення до правоохоронних органів матеріалів щодо фактів правопорушень, за які передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність, – НБУ такими повноваженнями прямо у Законі 2074 не наділений (хоча ми розуміємо, що НБУ і не скований у своїх діях такими «прогалинами»).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мінцифри: «В Україні можна буде легально розраховуватись криптовалютами». *Мінфін*. 06.08.2021. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/oleksandr-bornyakov-virtualni-aktivi-mozhut-povnistyu-zaminiti-deyaki-nacionalni-valyuti/> (дата звернення: 09.05.2022).

2. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Указ Президента України від 23.11.2011 р. № 1063/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1063/2011> (дата звернення: 08.05.2022).

3. Порівняльна таблиця до Проєкту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245233> (дата звернення: 17.04.2022).

4. Пояснювальна записка до Проєкту № 7150 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування обороту віртуальних активів в Україні» від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1245235> (дата звернення: 17.04.2022).

5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14> (дата звернення: 08.05.2022).
6. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (дата звернення: 15.04.2022).
7. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/679-14> (дата звернення: 22.04.2022).
8. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2664-14> (дата звернення: 20.04.2022).
9. Проєкт № 7150 Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» від 13.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (дата звернення: 15.04.2022).
10. Пропозиції Президента України до Закону «Про віртуальні активи». Картка законопроєкту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698> (дата звернення: 16.04.2022).